

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 04.08.2013 r.
nr. 4174 podpis. M. Połcień

Warszawa, 3 września 2013 r.

DSR-IV-0702-8-1-GM/13

SKRZYŻOWANIE
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 5.08.13
nr. 7732 podpis. M

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Bogdan Borusewicz

Odpowiadając na przekazane, zgodnie z właściwością, przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, wystąpienie Pana Marszałka z dnia 13 sierpnia 2013 r., znak: BPS/043-38-1638/13 dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Stanisława Koguta podczas 38. posiedzenia Senatu RP w sprawie ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, uprzejmie informuję:

Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548), która weszła w życie 1 stycznia 2013 r. zmieniła zasady przyznawania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz wprowadziła nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy.

Modyfikacje zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia 2013 r. polegają na rozróżnieniu podmiotowym grupy osób, nad którymi sprawowana może być opieka, w związku z którą pobierane jest świadczenie pielęgnacyjne.

Możliwość otrzymania, niezależnego od dochodu świadczenia pielęgnacyjnego, mają osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny względem osoby niepełnosprawnej, w przypadku rezygnacji lub niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, gdy sprawowana jest opieka nad osobami, których niepełnosprawność powstała do ukończenia 18. roku życia lub, w przypadku nauki w szkole lub w szkole wyższej, do ukończenia 25. roku życia.

Osoby wymagające opieki, których niepełnosprawność powstała w ww. przedziale wiekowym, są z reguły niesamodzielne ekonomicznie z uwagi na kontynuację nauki i niepodejmowanie aktywności zawodowej. Natomiast osoby dorosłe, których niepełnosprawność nie powstała w okresie nauki, co do zasady miały możliwość rozpoczęcia aktywności zawodowej i wypracowania własnych źródeł dochodu (emerytura, renta) co może

już pozwolić na sfinansowanie lub współfinansowanie opieki, bez konieczności dodatkowego wsparcia ze strony budżetu państwa w postaci niezależnego od kryterium dochodowego świadczenia pielęgnacyjnego.

Beneficjentami świadczenia pielęgnacyjnego przyznawanego na nowych zasadach są przede wszystkim rodzice opiekujący się niepełnosprawnymi dziećmi, których niepełnosprawność powstała w dzieciństwie. Jest to grupa opiekunów osób niepełnosprawnych wymagających największego wsparcia i stąd taka konstrukcja znowelizowanych zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego.

Wskazane granice wiekowe powstania niepełnosprawności zostały przyjęte analogicznie jak w obowiązujących od wielu lat kryteriach przyznawania renty socjalnej uregulowanych w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r., Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.).

Opiekunowie osób niepełnosprawnych, na których ciąży obowiązek alimentacyjny względem osoby niepełnosprawnej, którzy nie spełniają nowych warunków do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego (w szczególności ww. warunku daty powstania niepełnosprawności), mogą ubiegać się o nowe świadczenie opiekuńcze – specjalny zasiłek opiekuńczy. Warunkiem jego otrzymania jest jednak wykazanie faktycznej rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, która to faktyczna rezygnacja musi mieć bezpośredni związek z faktem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny oraz spełnienie warunku kryterium dochodowego – dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć kwoty 623 zł netto (od 1 listopada 2014 r. będzie to kwota 664 zł netto).

W obecnym stanie prawnym świadczenia rodzinne, do których należą: specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne, są formą redystrybucji dochodu narodowego za pośrednictwem budżetu państwa na podstawie kryteriów przyjętych w polityce społecznej, a sprecyzowanych w przepisach ustawy. Tworząc tego rodzaju systemy redystrybucyjne, ustawodawca korzysta z przysługującego mu władztwa do kształtowania norm prawnych zgodnie z założeniami społeczno – ekonomicznymi. Granice swobody w korzystaniu z tego władztwa wyznaczają, jak w wypadku każdej regulacji ustawowej, normy konstytucyjne. Normy te pozostawiają ustawodawcy znaczny zakres swobody co do kierunków, zakresu i form regulacji świadczeń finansowanych z budżetu państwa, składających się na system tzw. osłony socjalnej. W ocenie konstytucyjności ustaw, które regulują redystrybucję dochodu narodowego za pośrednictwem budżetu państwa, nie można abstrahować od tego, że w demokratycznym państwie prawnym określanie wielkości budżetu i struktury jego wydatków, a także aktualnych kierunków i preferencji polityki społecznej i gospodarczej należy do demokratycznie legitymowanego parlamentu. Demokratyczny ustawodawca jest

władny dokonywać trudnych wyborów w sferze polityki socjalnej. Decyzje ustawodawcze w tych sprawach podejmowane są w wieloetapowej procedurze legislacyjnej, w której ścierają się różne punkty widzenia. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego i zmian zasad przyznawania tego świadczenia, duże znaczenia miały ograniczone środki budżetowe, niewystarczające na utrzymanie dotychczasowych zasad, zgodnie z którymi, świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało niezależnie od dochodu i daty powstania niepełnosprawności, wszystkim opiekunom osób niepełnosprawnych, na których ciążył obowiązek alimentacyjny.

Ponadto, odnosząc się do podniesionych wątpliwości związanych z konstytucyjną zasadą zaufania do państwa i prawa oraz ochrony praw nabytych, należy mieć na względzie, że zasada ochrony praw nabytych nie ma charakteru absolutnego. U podstaw praw nabytych znajduje się dążenie do zapewnienia jednostce bezpieczeństwa prawnego i umożliwienia jej racjonalnego planowania przyszłych działań. Konstytucyjna zasada ochrony praw nabytych nie wyklucza stanowienia regulacji ograniczających lub znoszących prawa podmiotowe (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., sygn. akt. K 18/99). Bezwzględna ochrona praw nabytych uniemożliwiłaby wprowadzenie niezbędnych zmian w obowiązujących regulacjach prawnych. Jak wielokrotnie podkreśla Trybunał Konstytucyjny, zakazane jest wyłącznie arbitralne i nieproporcjonalne ograniczanie praw nabytych, mogą one natomiast być uszczuplane „w szczególnych okolicznościach” nie tylko z uwagi na wartości konstytucyjne, ale i pewne okoliczności gospodarczo-społeczne, m.in. równowagę finansową państwa czy kryzys gospodarczy (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 2010 r., sygn. akt. K 17/09). Ingerując w prawa nabyte, prawodawca powinien jednak wprowadzić rozwiązania prawne, które zawężają do niezbędnego minimum negatywne skutki dla zainteresowanych i umożliwiają im dostosowanie się do nowej sytuacji; w szczególności przez wprowadzenie odpowiedniej *vacatio legis* lub ustanowienie przepisów przejściowych ułatwiających adresatom norm prawnych dostosowanie się do nowych regulacji (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 czerwca 2002 r., sygn. akt. 45/01 oraz z dnia 27 czerwca 2006 r., sygn. akt. K 16/05).

Mając na uwadze powyższe, informuję, że zgodnie z przepisami przejściowymi w znowelizowanej ustawie przewidziane zostało zachowanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osobom dotychczas je otrzymującym. Zgodnie z nową regulacją, wprowadzony został okres przejściowy uprawniający osoby dotychczas otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne do otrzymywania przedmiotowego świadczenia na podstawie art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych przez okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej, czyli do 30 czerwca 2013 r. – art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.

Decyzje wydane na podstawie przepisów dotychczasowych w sprawie o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego pozostały w mocy do 30 czerwca 2013 r., czyli przez okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i po upływie tego okresu z mocy prawa przestały obowiązywać, o czym stanowi art. 11 ust. 3 ustawy nowelizującej. Jednocześnie, na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy nowelizującej, organ właściwy, został zobowiązany do poinformowania, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne na podstawie przepisów dotychczasowych o wygaśnięciu z mocy prawa decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz o warunkach nabywania prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego obowiązujących od dnia wejścia w życie ww. ustawy.

Niewątpliwie więc prawodawca w tym przypadku podjął działania mające na celu zapewnienie osobom pozbawionym prawa do świadczenia pielęgnacyjnego warunków do przystosowania się do nowej regulacji, co zostało uznane w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r. sygn. akt K 5/99, za przesłankę niezbędną przy cofaniu lub ograniczaniu przez prawodawcę praw podmiotowych.

Z poważaniem
MINISTER
z up. *S. M. S.*
Elżbieta Seredyn
Podsekretarz Stanu